

ผลการใช้วิธีการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานเพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
ของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
The Results of Using Project Based Learning for Local Curriculum
Development of Bachelor Education Program Students Surindra
Rajabhat University

เดชกุล มัทวานุกูล¹
Detkul Matavanukul

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้วยวิธีการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์และ(2) ศึกษาคุณภาพของหลักสูตรท้องถิ่นด้วยวิธีการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานในด้าน (2.1) ผลการเรียนรู้การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นด้วยวิธีการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (2.2) ความพึงพอใจของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตที่มีต่อการเรียนรู้การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นด้วยวิธีการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานและ (2.3) การประเมินคุณภาพของหลักสูตรท้องถิ่นด้วยวิธีการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ระเบียบวิธีวิจัยเป็นรูปแบบของการวิจัยพัฒนา (Research and Development)ที่ผู้วิจัยประยุกต์ใช้ในการวิจัยมี 3 ขั้นตอนคือ 1) การศึกษาและสำรวจข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น 2) การยกร่างและประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรท้องถิ่น และ 3) การประเมินรับรองคุณภาพของหลักสูตรท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า(1) หลักสูตรท้องถิ่นประกอบด้วยเอกสารหลักสูตรท้องถิ่นและเอกสารประกอบการเรียนรู้ 2) คุณภาพของหลักสูตรท้องถิ่นพิจารณาได้จาก (2.1) ผลการเรียนรู้การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นด้วยวิธีการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตคิดเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละ 83.75 (2.2) ความพึงพอใจของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตที่มีต่อการเรียนรู้การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นด้วยวิธีการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานอยู่ในระดับมากที่สุดและ(2.3) ผลการประเมินรับรองคุณภาพของหลักสูตรท้องถิ่น ด้วยวิธีการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานโดยผู้ทรงคุณวุฒิอยู่ในระดับมาก.

คำสำคัญ (Keywords): วิธีการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน; หลักสูตรท้องถิ่น

Received: 2021-07-29 Revised: 2021-08-04 Accepted: 2021-08-04

¹ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น Bacheior of Philosophy Curriculum and Instruction Westem University. Corresponding Author e-mail: noi.52565256@gmail.com

Abstract

The purposes of this research were (1) to develop local curriculum by using Project Based Learning of Bachelor Education Program students Surindra Rajabhat university. (2) to study the quality of the local curriculum in these aspects (2.1) the learning achievement of Bachelor Education Program students in learning of local curriculum development by using Project Based Learning. (2.2) the students satisfaction towards on learning the local curriculum development by using Project Based Learning. (2.3) the evaluation of experts toward on quality of the local curriculum by using Project Based Learning. Research methodology was Research and Development which applied into 3 phrases as follows : (1) studying and exploring background information for local curriculum development. (2) drafting and assessing suitability of local curriculum and (3) assessing the quality assurance of local curriculum. The results of this research were as follows (1) The local curriculum consisted of a handbook of local curriculum and a handbook for learning management of local curriculum. (2)The quality of local curriculum were considered in each aspect (2.1) learning achievement of the Bachelor of Education Program students in local curriculum development were at 83.75. (2.2) The satisfaction of Bachelor Education Program students towards on learning in local curriculum development were at high level. (2.3)The assessment of experts toward on quality assurance of local curriculum by using Project Based Learning was at highest level.

Keywords: Project Based Learning; Local Curriculum

บทนำ (Introduction)

การจัดการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญของชาติที่จะพัฒนาบุคคลให้สามารถปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง ตลอดจนวัฒนธรรมและเป็นเครื่องมือกำหนดหลักการ จุดหมายและโครงสร้างในการจัดการศึกษาดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาหลักสูตรเพื่อเป็นการเสริมสร้างคุณลักษณะของบุคคลให้สามารถพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ให้มีคุณลักษณะพร้อมที่จะรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 (อติพล ศรีประทักษ์.2560) ได้กำหนดแนวทางให้ชุมชนและท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมกันอนุรักษ์และฟื้นฟู จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ และได้บัญญัติเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของชุมชน ดังปรากฏในมาตรา 80 ที่รัฐต้องดำเนินการกำหนดนโยบายด้านสังคม สาธารณสุข การศึกษาและวัฒนธรรม สนับสนุนการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาทุกระดับและทุกๆ รูปแบบให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม จัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติ ภูมิปัญญาเพื่อพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงสังคมโลก รวมทั้งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกของความเป็นไทย มีระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมและยึดมั่น

ในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข นอกจากนี้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2553) ยังปรากฏข้อความในมาตราที่ 27 ที่เกี่ยวข้องกับการนำองค์ความรู้ของท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการศึกษาโดยการดำเนินการจัดทำหลักสูตรที่สนองความต้องการของท้องถิ่น เพื่อแก้ปัญหาในชุมชนและสังคมส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นและคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2553)

การที่หลักสูตรมีความสำคัญต่อการกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาและกระทรวงศึกษาธิการได้นำไปใช้ในทุกระดับการศึกษาให้สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษา จึงดำเนินการพัฒนาหลักสูตรเพื่อเป็นแนวทางการจัดการศึกษาตามรัฐธรรมนูญราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2553) เพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ เป็นการสร้างกลยุทธ์ใหม่ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สามารถตอบสนองความต้องการของบุคคล สังคมไทย ปลูกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในความเป็นไทย มีระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) อย่างไรก็ตามเหตุผลประการหนึ่งที่เป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นนั้น มีเหตุผลสำคัญกล่าวคือการพัฒนาหลักสูตรจากส่วนกลางที่เป็นหลักสูตรแม่บทหรือหลักสูตรแกนกลางเป็นการกำหนดองค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพของปัญหาและความต้องการในลักษณะกว้างของประชาชนทั้งประเทศ เนื้อหาสาระบางอย่างไม่สามารถประมวลรายละเอียดให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละท้องถิ่น บางอย่างอาจไม่ตรงกับความต้องการ จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นให้ตรงกับสภาพความเป็นจริง ซึ่ง ฆนัท ธาตุทอง (2550 : 158) ได้กล่าวเสริมว่าการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นมีความสำคัญอย่างยิ่งเนื่องจากในแต่ละท้องถิ่นมีสภาพที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งได้แก่ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ เศรษฐกิจ สังคมและอื่น ๆ ประกอบกับการที่ได้นำหลักสูตรแม่บทที่มีเนื้อหากว้าง และกำหนดจุดมุ่งหมายเป็นค่านิยมทางการศึกษามากกว่าแนวปฏิบัติที่จะนำไปใช้ในการเรียนการสอนในระดับท้องถิ่น จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพและความต้องการของแต่ละท้องถิ่นที่ใช้หลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ชีวิตจริงในท้องถิ่นของตน และยังเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ใช่หลักสูตรได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรด้วย

เมื่อพิจารณาจากแนวดำเนินการและแนวคิดต่างๆดังกล่าว จะพบว่าโรงเรียนในท้องถิ่นหรือชุมชนมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นซึ่งจะส่งผลทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้เรื่องราวที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตที่แท้จริงในท้องถิ่นหรือชุมชนของตนเอง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) ระบุให้มีการปฏิรูปการศึกษาในหมวดที่ 7 ครูและบุคลากรทางการศึกษา จึงทำให้มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการยกระดับวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง มุ่งเน้นการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพ เพราะครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นกลไกสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งธิดารัตน์ ตันนिरัตน์ (2551) กล่าวว่า การพัฒนานิสิตนักศึกษาให้เป็นผู้มีความพร้อมในการประกอบวิชาชีพครู และเป็นบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพ โดยมุ่งให้นิสิตนักศึกษา

เรียนรู้ทางด้านวิชาการในห้องเรียนเป็นสำคัญนั้นไม่เพียงพอต่อการพัฒนานิสิตนักศึกษาในทุกด้าน จึงต้องอาศัยการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ เพื่อที่จะให้นิสิต นักศึกษาเกิดการพัฒนาตนเองให้สมบูรณ์ พร้อมทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา นอกจากนี้ ญาดา นิลประดิษฐ์ (2553) ยังได้กล่าวไว้ว่าสังคมคาดหวังว่าครู คือ แบบอย่างที่ดีของศิษย์ เป็นผู้สร้างสมาชิกใหม่ของสังคมให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพแก่สังคม ธรรมชาติของอาชีพครูเป็นอาชีพที่เกี่ยวข้องสัมผัสกับบุคคลอื่นอยู่เสมอ ฉะนั้นผู้ดำเนินอาชีพครูจึงต้องเป็นผู้ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน และใฝ่พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องทั้งทางด้านวิชาชีพ บุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์ให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง และความก้าวหน้าทางวิชาการ ตลอดจนเทคโนโลยีต่างๆ

มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา เป็นเครื่องมือสำคัญของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ซึ่งพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2546 กำหนดให้เป็นวิชาชีพควบคุมทางการศึกษา ดังนั้นครู ผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรทางการศึกษา จะต้องปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลดีต่อผู้รับบริการ อันถือเป็นเป้าหมายหลักของการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพจะต้องศึกษาให้เกิดความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องให้สามารถนำไปใช้ในการประกอบวิชาชีพให้สมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูงและการเป็นที่ยอมรับการดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพ ซึ่งคุรุสภาเป็นหน่วยงานที่ดำเนินการตามหน้าที่ที่กำหนดในพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 ปรากฏใน มาตรา 49 ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา ประกอบด้วย (1) มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ (2) มาตรฐานการปฏิบัติงานและ (3) มาตรฐานการปฏิบัติตน โดยกำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพครูจะต้องมีมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ ตามที่คุรุสภากำหนดไว้ใน 11 ด้าน ได้แก่ (1) ความเป็นครู (2) ปรัชญา (3) การจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน (4) หลักสูตร (5) จิตวิทยาสำหรับครู (6) นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ (7) ภาษาและวัฒนธรรม (8) การวิจัยเพื่อการเรียนรู้ (9) การประกันคุณภาพ (10) การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ (11) คุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2556)

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร 5 ปี) มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ เป็นหลักสูตรที่ยึดมาตรฐานวิชาการและวิชาชีพ ระดับอุดมศึกษา มีปรัชญาของหลักสูตรคือ เป็นหลักสูตรผลิตครูชั้นวิชาชีพที่เน้นปรีชาสามารถ (Capability) ที่สนองความต้องการของท้องถิ่นและสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในการจัดกิจกรรมและประสบการณ์เรียนรู้ มุ่งเน้นการปฏิบัติควบคู่ทฤษฎีและยึดหลักความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาและชุมชนนำไปสู่การพัฒนา ก่อให้เกิดความก้าวหน้าทางวิชาการและการพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถภาพในวิชาชีพ และพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีสติปัญญา ความสามารถ และอยู่ร่วมกับคนอื่นได้อย่างมีความสุข รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและสามารถเผชิญปัญหาหรือวิกฤตได้ด้วยสติปัญญา

แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตดังกล่าว พบว่า บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรนี้ ควรมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์กล่าวคือ บัณฑิตเป็นคนดี มีจุดมุ่งหมายของชีวิต มีหลักการดำเนินชีวิต มีพลังและความมุ่งมั่นในการพัฒนาตน และพัฒนาความก้าวหน้าของส่วนรวม รักชุมชนและท้องถิ่น มีคุณสมบัติของความเป็นกัลยาณมิตรกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง

ร่วมมือกับชุมชนเพื่อพัฒนาผู้เรียนและสถานศึกษา เป็นผู้ที่มีจริยธรรมแห่งวิชาชีพ และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ (เดชกุล มัทวานุกุล, 2555)

วิชาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เป็นวิชาในหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต พุทธศักราช 2559 มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ที่นักศึกษาชั้นปีที่ 3 ทุกสาขาวิชาสามารถเลือกเรียน โดยจุดมุ่งหมายของรายวิชามุ่งให้นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้างและมีประสบการณ์ในการปฏิบัติการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น ซึ่งแนวทางการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาดังกล่าว เป็นการบรรยาย จำนวน 16 ชั่วโมงต่อภาคการศึกษา นำเสนอตัวอย่างการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น การออกแบบโครงร่างผ่านการอภิปรายในชั้นเรียนและกำหนดภาระงานให้นักศึกษาวิเคราะห์ตัวอย่างหลักสูตรท้องถิ่น การวัดผลและประเมินผลวิชาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเป็นการทดสอบย่อยและประเมินผลงานที่มอบหมายให้นักศึกษาค้นคว้า (มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ คณะครุศาสตร์, 2562)ซึ่งแนวทางการจัดการเรียนรู้ดังกล่าว ไม่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและแนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ก้าวข้ามสาระวิชาไปสู่การเรียนรู้เพื่อการดำรงชีวิต ผู้เรียนต้องเรียนรู้การใช้ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตโดยมีครูผู้สอนเป็นผู้ออกแบบการเรียนรู้และอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (วิจารณ์ พานิช, 2555)

การเตรียมนักศึกษาให้พร้อมทั้งชีวิตในศตวรรษที่ 21 เป็นเรื่องสำคัญของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นส่งผลต่อวิถีการดำรงชีวิตของสังคมอย่างทั่วถึง การเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนมีทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลกศตวรรษที่ 21 ที่สำคัญที่สุด คือ ทักษะการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถและทักษะที่จำเป็นโดยให้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้ ซึ่งวิจารณ์ พานิช (2555) ได้กล่าวถึงทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 มีใจความว่าการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต้องก้าวข้าม สาระวิชาไปสู่การเรียนรู้ โดยครูจะออกแบบการเรียนรู้ ฝึกฝนให้ตนเองเป็นผู้จัดการ อำนวยความสะดวก แนะนำและช่วยออกแบบกิจกรรมที่ช่วยผู้เรียนแต่ละคนสามารถประเมินความก้าวหน้าการเรียนรู้ของตนเองได้ การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นการกำหนดแนวทางยุทธศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้โดยร่วมกันสร้างรูปแบบและแนวปฏิบัติเน้นในการเสริมสร้างประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ ทักษะความเชี่ยวชาญและสมรรถนะที่เกิดขึ้นกับตัวผู้เรียนเพื่อใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน เพื่อความสำเร็จทั้งในด้านการงานและการดำเนินชีวิต

ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมุ่งหวังให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ที่เน้นการเชื่อมโยงความรู้กับกระบวนการมีทักษะสำคัญในการค้นคว้าสร้างองค์ความรู้และแสวงหาความรู้โดยใช้กระบวนการในการสืบเสาะหาความรู้ทุกขั้นตอนมีการทำกิจกรรมด้วยการลงมือปฏิบัติจริงอย่างหลากหลายเหมาะสมกับระดับชั้น การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน (บุรุษย์ ศิริมหาสาคร. 2553 : 19) เป็นผลงานของผู้เรียนที่ใช้กระบวนการวิจัยในการแสวงหาความรู้เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งตามความสนใจโดยมีครูเป็นที่ปรึกษา เป็นผู้ชี้แนะ เน้นฝึกผู้เรียนให้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง กิจกรรมโครงงานเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างแท้จริง สอดคล้องกับพิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ (2557) ที่กล่าวว่าแนวทางการจัดการเรียนที่เน้นผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่และสิ่งประดิษฐ์ใหม่โดยใช้กระบวนการทางปัญญา(กระบวนการคิด) กระบวนการทางสังคม

(กระบวนการกลุ่ม)ให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์และมีส่วนร่วมในการเรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้โดยครูมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกในจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียน ให้สอดคล้องกับความสนใจความสามารถและความถนัด เน้นบูรณาการความรู้ในศาสตร์สาขาต่าง ๆ ใช้วิธีการสอนที่หลากหลายสามารถพัฒนาปัญญาผู้เรียนอย่างสมบูรณ์

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 นโยบายการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ มาตรฐานวิชาชีพครูและแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ เชื่อว่านักศึกษาจะสามารถนำมาใช้ในการออกแบบการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และสามารถนำมาเชื่อมโยงกับแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ผู้วิจัยจึงเชื่อว่าการจัดทำเป็นหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ในรายวิชา การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สำหรับการเป็นครูในอนาคตจะทำให้นักศึกษาได้รับประโยชน์จากการเรียนรู้จากท้องถิ่นจะช่วยปลูกฝังให้นักศึกษาเกิดความรัก ความผูกพันกับท้องถิ่น รวมทั้งได้เห็นคุณค่า การอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เกิดการเรียนรู้แบบองค์รวม สามารถทำงานเป็นหมู่คณะ มีนิสัยรักการทำงาน ตลอดจนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่เป็นพื้นฐาน นอกจากนี้ยังเป็นการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในวิชาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ซึ่งเป็นวิชาชีพครูในหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ให้มีประสิทธิภาพ อันจะทำให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นด้วยวิธีการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
2. เพื่อศึกษาคุณภาพของหลักสูตรท้องถิ่นด้วยวิธีการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน โดยพิจารณาจากประเด็นดังนี้
 - 2.1 ผลการเรียนรู้การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นด้วยวิธีการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต
 - 2.2 ความพึงพอใจของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตที่มีต่อการเรียนรู้การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นด้วยวิธีการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน
 - 2.3 การประเมินคุณภาพหลักสูตรท้องถิ่นด้วยวิธีการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

สมมติฐานของการวิจัย (Research Hypothesis)

1. หลักสูตรท้องถิ่นด้วยวิธีการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานมีองค์ประกอบที่เหมาะสมสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้
2. คุณภาพของหลักสูตรท้องถิ่นด้วยวิธีการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

รูปแบบของการวิจัย ในครั้งนี้ผู้วิจัยประยุกต์ใช้รูปแบบของการวิจัยพัฒนา (Research and Development) โดยมีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาและสำรวจข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

1.1 การศึกษาและวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

1. กลุ่มตัวอย่าง/กลุ่มเป้าหมาย

ข้อมูลเกี่ยวกับ การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ประวัติความเป็นมาของวนอุทยานพนมสวาย ซึ่งปรากฏในหนังสือ สิ่งพิมพ์ รายงานผลการวิจัย วิทยานิพนธ์ และข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบวิเคราะห์เอกสารที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยมีส่วนประกอบ ได้แก่ 1) ชื่อเอกสาร/หนังสือ /ผู้แต่ง 2)สาระสำคัญ/ใจความสำคัญ และ 3) ความสัมพันธ์เชื่อมโยง/ความเป็นไปได้/ความสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยและนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต ชั้นปีที่ 3 ร่วมดำเนินการวิเคราะห์เอกสาร

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหา สัจวิเคราะห์ แล้วสรุปเป็นพรรณนาความในรูปแบบตารางวิเคราะห์เอกสาร

1.2 การสำรวจข้อมูลพื้นฐานของวนอุทยานพนมสวายโดยการสัมภาษณ์บุคลากรในท้องถิ่น

1. กลุ่มตัวอย่าง/กลุ่มเป้าหมาย

เจ้าหน้าที่ของวนอุทยานพนมสวาย บุคลากรทางการศึกษาในชุมชน ผู้นำชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้านและผู้ทรงคุณวุฒิท้องถิ่นในจังหวัดสุรินทร์ จำนวน 15 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับวนอุทยานพนมสวาย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

นักศึกษาลงพื้นที่บริเวณชุมชนที่ตั้งของวนอุทยานพนมสวายเพื่อเก็บข้อมูลจากสภาพความเป็นจริงและสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลจากประเด็นการสัมภาษณ์ วิเคราะห์และสรุปเป็นการพรรณนาความ

1.3 การสอบถามความต้องการในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและแหล่งเรียนรู้ วนอุทยานพนมสวายมาใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. กลุ่มตัวอย่าง/กลุ่มเป้าหมาย

ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 3

โรงเรียนและผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ ครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษารวม 18 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามความต้องการในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและแหล่งเรียนรู้ วนอุทยานพนมสวายมาใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

นักศึกษาลงพื้นที่โรงเรียนบริเวณชุมชนที่ตั้งของวนอุทยานพนมสวาย สอบถามความคิดเห็นผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอน

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

ขั้นตอนที่ 2 การยกร่างและประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรท้องถิ่น

2.1 การสร้างร่างเอกสารหลักสูตรท้องถิ่นและเอกสารประกอบการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่น

1. กลุ่มตัวอย่าง/กลุ่มเป้าหมาย

ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมร่างเอกสารหลักสูตรท้องถิ่นและเอกสารประกอบการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่น จำนวน 3 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เอกสารหลักสูตรท้องถิ่น และเอกสารประกอบการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง วนอุทยานพนมสวาย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ประเมินความเหมาะสมของร่างเอกสารหลักสูตรท้องถิ่นและเอกสารประกอบการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการประเมินความเหมาะสม ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

2.2 การสร้างแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้วิชาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สำหรับนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต

1. กลุ่มตัวอย่าง/กลุ่มเป้าหมาย

ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อประเมินความสอดคล้องของเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ของแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้วิชาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ประเมินความสอดคล้องของเนื้อหาเกี่ยวกับจุดประสงค์การเรียนรู้ในแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item - Objective Congruence) นำแบบทดสอบไปทดลองใช้กับนักศึกษา ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความยากง่าย (p) ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ โดยใช้สูตร KR - 20

2.3 สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิตที่มีต่อการเรียนรู้การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นด้วยวิธีการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน

1. กลุ่มตัวอย่าง/กลุ่มเป้าหมาย

ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อประเมินความสอดคล้องของเนื้อหาและความเหมาะสมของภาษาในแบบสอบถามความพึงพอใจ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิตที่มีต่อการเรียนรู้การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

สอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนรู้การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item - Objective Congruence) นำไปทดลองใช้กับนักศึกษา จำนวน 30 คนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงของเครื่องมือโดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha - Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach)

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินรับรองคุณภาพของหลักสูตรท้องถิ่น

3.1 สร้างแบบประเมินรับรองคุณภาพหลักสูตรท้องถิ่น

1. กลุ่มตัวอย่าง/กลุ่มเป้าหมาย

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านปราชญ์ชาวบ้านหรือภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและด้านการวัดผลและประเมินหลักสูตร จำนวน 5 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบประเมินรับรองคุณภาพหลักสูตรท้องถิ่นที่สอดคล้องกับมาตรฐานการประเมิน Joint Committee on Standards for Educational Evaluation แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

นำเอกสารหลักสูตรท้องถิ่นและเอกสารประกอบการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นและแบบประเมินรับรองคุณภาพหลักสูตรท้องถิ่น ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการใช้วิธีการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานเพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า

1. การดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในครั้งนี้ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยได้พิจารณาตัดสินใจเลือกวนอุทยานพนมสวาย จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งเป็นสถานที่ในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นด้วยเหตุผลประการแรก คือ วนอุทยานพนมสวายเป็นสถานที่สำคัญของจังหวัดสุรินทร์ที่มีความเป็นแหล่งเรียนรู้ทางด้านธรณีวิทยา พืชพันธุ์ทางธรรมชาติ สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์และศาสนา มีขนบธรรมเนียมและประเพณีที่ชุมชนได้ปฏิบัติและสืบทอดมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันและเป็นสถานที่ที่อยู่ในพื้นที่ที่ไม่ไกลจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ นักศึกษาจึงได้ตัดสินใจในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง วนอุทยานพนมสวายด้วยวิธีการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานในครั้งนี้ทำให้ได้เอกสารหลักสูตรท้องถิ่นและเอกสารประกอบการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง วนอุทยานพนมสวายที่ได้รับการประเมินความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. หลักสูตรท้องถิ่นที่พัฒนาด้วยวิธีการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน เป็นหลักสูตรที่มีคุณภาพโดยพิจารณาจากรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 ผลการเรียนรู้การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นด้วยวิธีการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 คิดเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละ 83.75

2.2 นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 มีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นด้วยวิธีการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน อยู่ในระดับมากที่สุด

2.3 ผลการประเมินคุณภาพของหลักสูตรท้องถิ่นที่พัฒนาด้วยวิธีการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานโดยผู้ทรงคุณวุฒิอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล (Research Discussion)

หลักสูตรท้องถิ่นที่พัฒนาด้วยวิธีการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน สามารถอภิปรายสรุปผล ได้ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นด้วยวิธีการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานซึ่งได้พัฒนาขึ้นทำให้ได้เอกสารที่เกี่ยวข้องดังนี้

1.1 เอกสารหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง วนอุทยานพนมสวาย ซึ่งผ่านการประเมินความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คนโดยผลการประเมินความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดนี้อาจเนื่องจากหลักสูตรท้องถิ่นที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2553.) สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มสาระ การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) โดยวิเคราะห์สาระการเรียนรู้แกนกลางที่มีความสอดคล้องสัมพันธ์เชื่อมโยงกับท้องถิ่นเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องราวของท้องถิ่นก่อให้เกิดความรัก ความผูกพัน ความศรัทธา ความภาคภูมิใจ และอนุรักษ์ทรัพยากรในท้องถิ่นซึ่งเรื่องนี้นักศึกษาได้พัฒนาเป็นหลักสูตรท้องถิ่นที่อยู่ใน สภาพแวดล้อม ชุมชน สังคม ประเพณี วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น (จังหวัดสุรินทร์, 2551) มีขั้นตอนการดำเนินการที่เป็นระบบ ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะด้าน จึงทำให้ได้หลักสูตรท้องถิ่นที่มีความเหมาะสม

1.2 เอกสารประกอบการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง วนอุทยานพนมสวายประกอบด้วย 1) สถานที่สำคัญในวนอุทยานพนมสวาย 2) ลักษณะของป่าไม้ ชนิดของพันธุ์ไม้และลักษณะทางธรณีวิทยาในวนอุทยานพนมสวาย 3) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในวนอุทยานพนมสวายและ 4) ประเพณีขึ้นเขาสวาย โดยเอกสารประกอบการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นฉบับนี้ได้รับการประเมินความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญมีผลการประเมินความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากเอกสารประกอบการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นที่นักศึกษาพัฒนาขึ้นมีเนื้อหาที่เหมาะสม มีความสอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น การกำหนดเนื้อหาในเอกสารประกอบการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นเป็นข้อมูลได้จากการวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับบริบทท้องถิ่น ความเป็นมา ความเชื่อ วัฒนธรรม ประเพณี สภาพปัจจุบันของวนอุทยานพนมสวายและบริบทท้องถิ่นโดยรอบของวนอุทยานพนมสวาย วิเคราะห์ความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ภูมิปัญญาท้องถิ่น และผู้ทรงคุณวุฒิ โดยการสัมภาษณ์ที่นักศึกษาได้นำมาวิเคราะห์กลั่นกรองเนื้อหาออกมาจนได้เอกสารประกอบการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง วนอุทยานพนมสวาย ที่มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

2. คุณภาพของหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง วนอุทยานพนมสวาย มีดังนี้

2.1. หลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง วนอุทยานพนมสวาย เป็นผลมาจากขั้นตอนการจัดทำเอกสารหลักสูตรท้องถิ่นอย่างเป็นระบบ ผู้วิจัยได้จัดทำกระบวนการเรียนรู้โดยให้นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิตชั้นปีที่ 3 ที่เรียนในรายวิชา การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น แนวทางการจัดเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานและให้นักศึกษาดำเนินการศึกษา สํารวจ วิเคราะห์ สรุปข้อมูลจากการศึกษา นำเสนอผู้วิจัยจนเกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติในประสบการณ์จริงผ่านการสำรวจข้อมูลและการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง ทำให้เกิดทักษะในการปฏิบัติอย่างแท้จริง เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติตามขั้นตอน ศึกษา ค้นคว้า การสังเกต โดยมีผู้วิจัยตรวจสอบทุกขั้นตอนและได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะเป็นการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อให้เหมาะสมกับบริบทท้องถิ่น สอดคล้องกับแนวคิดของวิทเทอร์ (Wither 2000) ที่ได้ศึกษาการพัฒนา

หลักสูตรท้องถิ่นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพิจารณาข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของสถานศึกษาพบว่า โรงเรียนมีการวิเคราะห์พื้นฐานการศึกษา หลักสูตรท้องถิ่นควรปรับปรุงให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เด็กจะเกิดความคิดโดยการใช้ประสาทสัมผัสทุกส่วนกับสิ่งแวดล้อมที่พวกเขาอยู่สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของปลาทอง อัยวรรณ (2551) พบว่า การใช้ท้องถิ่นเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้อย่างเต็มที่ผู้เรียนมีทักษะในการปฏิบัติจริง และสอดคล้องกับการวิจัยของ จักรพันธ์ แต้มทอง(2559: 124 - 125) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง ความเชื่อของชาวกูย จังหวัดสุรินทร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

2.2 นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์มีความพึงพอใจในการเรียนรู้การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง วนอุทยานพนมสวายด้วยวิธีการเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐานอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เพราะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเป็นการเรียนรู้ที่นักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติจริง เป็นการเรียนรู้ที่สร้างและพัฒนานักศึกษาให้ฝึกกระบวนการคิด การทำงานอย่างเป็นระบบ ระเบียบ แต่ละเรื่องมีความยากง่ายเหมาะกับนักศึกษาและได้รับประสบการณ์ เหมาะกับวุฒิภาวะ ส่งเสริมให้นักศึกษาสามารถเรียนรู้ได้เองจากประสบการณ์จริง ได้ศึกษานอกสถานที่บริเวณวนอุทยานพนมสวายและสภาพบริบทโดยรอบวนอุทยานพนมสวาย จังหวัดสุรินทร์ อีกทั้งยังเป็นกิจกรรมที่สามารถสร้างองค์ความรู้ที่สอดคล้องกับเนื้อหาในบทเรียน ทำให้ได้เรียนรู้ในเรื่องที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น สัมพันธ์กับชีวิตจริง และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของบรรจบ ศิริวัฒน์ (2553) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง ประเพณีท้องถิ่นจังหวัดสุรินทร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง ประเพณีท้องถิ่น จังหวัดสุรินทร์ อยู่ในระดับมาก

2.3 ผลการประเมินคุณภาพของหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง วนอุทยานพนมสวายที่พัฒนาด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐานโดยผู้ทรงคุณวุฒิ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากหลักสูตรท้องถิ่นที่นักศึกษาพัฒนาขึ้นมาจากความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ภูมิปัญญา และผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่นอย่างแท้จริงโดยทุกฝ่ายสนับสนุนในการกำหนดรูปแบบการเรียนรู้ ขอบข่ายเนื้อหาให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นที่มีความหลากหลายและแสดงถึงความเป็นอัตลักษณ์ของจังหวัดสุรินทร์ เอกสารหลักสูตรท้องถิ่นและเอกสารประกอบ การเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง วนอุทยานพนมสวายมีความเหมาะสมในองค์ประกอบของหลักสูตรส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดความรู้ความเข้าใจในความเป็นมา ความเชื่อ ประเพณี และวัฒนธรรมของท้องถิ่นมากขึ้น ทำให้มีจิตสำนึกรัก ผูกพันท้องถิ่นของตน อีกทั้งยังเป็นกิจกรรมที่สามารถสร้างองค์ความรู้ที่สอดคล้องกับเนื้อหาในบทเรียน สัมพันธ์กับชีวิตจริง และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

สอดคล้องกับงานวิจัยของ พอลโลซซี (Pallozzi, 1981) ได้ศึกษารูปแบบของชุมชนต่อการเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมของโรงเรียนท้องถิ่น ในรัฐนิวเจอร์ซีย์ ประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่ารูปแบบที่ใช้ในการศึกษาควรขยายออกไปเป็นรูปแบบของชุมชนเมือง การจัดการศึกษาในท้องถิ่นควรร่วมมือกันทั้งสองฝ่ายและโรงเรียนไม่ควรติดอยู่กับนโยบาย มากนัก ส่วนฝ่ายชุมชนควรเสนอแนะนโยบายที่ตรงกับความสามารถของตนเองและสิ่งที่โรงเรียนควรคำนึงคือการรับผิดชอบต่อกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นซึ่งอยู่ในวิสัยที่เป็นไปได้การปฏิบัติจะต้องเป็นไปอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 สถานศึกษาและครูผู้สอนที่จะนำหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง วนอุทยานพนมสวายไปใช้ ควรจัดทำเป็นโครงการประชุมชี้แจงผู้ปกครองนักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อให้เห็นความสำคัญและได้รับความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

1.2 แนวทางการจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง วนอุทยานพนมสวาย สำหรับนักเรียน จะเกิดประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนได้ด้วยบทบาทของครูผู้สอน การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การจัดเตรียมและเลือกใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาให้เหมาะสมกับกิจกรรม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการสนับสนุนสถานศึกษาและบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้มีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดทำและการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

2.2 ควรให้การส่งเสริมสนับสนุนองค์ความรู้ในกระบวนการวิจัยและพัฒนา และสนับสนุนทุนการวิจัยจากหน่วยงานทางการศึกษา หน่วยงานภาครัฐและเอกชน เพื่อการส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่มีความหลากหลายทางอัตลักษณ์ของจังหวัดสุรินทร์

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *เอกสารประกอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ)
- จรัส ศรีประพันธ์. (2540). *การศึกษาการใช้ทรัพยากรมนุษย์ในชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนเพื่องานวิชาการ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา*. วิทยานิพนธ์การศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- จังหวัดสุรินทร์. (2551). *พนมสวาย แหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธ*. สุรินทร์: โรงพิมพ์ศิริธรรม
- ญาดา นิลประดิษฐ์. (2553). *การเปรียบเทียบกิจกรรมเสริมความเป็นครูในมหาวิทยาลัยที่ต่างกัน: การวิจัยแบบผสม*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ฉันท ชาติทอง. (2550). *การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น*. นครปฐม: เพชรเกษมการพิมพ์

- จักรพันธ์ แต้มทอง. (2559). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุรินทร์เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
- เดชกุล มัทวานุกุล. (2559). คู่มือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ชั้นการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ สุรินทร์: โรงพิมพ์ ส.พันธ์เพ็ญ
- ธิดารัตน์ ตันนิรัตน์. (2551). การเปรียบเทียบหลักสูตรครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ 4 ปีและ 5 ปี : การศึกษาวิจัยแบบพหุวิธี. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ธิตพล ศรีประทักษ์. (2560). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย(พุทธศักราช 2560) ฉบับกายวิภาคพิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์รามคำแหง
- บรรจบ ศิริวัฒน์. (2553). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง ประเพณีท้องถิ่นจังหวัดสุรินทร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต โพรแกรมวิชาหลักสูตรและการสอน: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2557). การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ คณะครุศาสตร์ (2562) มคอ. 3 วิชาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น. สืบค้น 20 พฤศจิกายน 2562, จาก <https://www.sru.ac.th>faculty>edu>.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีการสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: ตาตาพับลิเคชั่น.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) และ(ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2556). คู่มือประกอบวิชาชีพทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.